

Duell om historien

113458

I dag møtes to av Norges mest omtalte historikere til duell om historieskriving.

Av MARIUS WULFSBERG

ODD-BJØRN Fure, førsteamanuensis i historie ved Universitetet i Bergen, holder hovedforedraget med tittelen *Kampen mot glemselen og fortvining: Jødetryddelsen i den europeiske bevissthet*, mens Hans Fredrik Dahl, professor i medievidenskap ved Universitetet i Oslo, holder et motinnlegg. Med duellen kulminerer debatten om den 2. verdenskrig og historieskriving som har rast i mediene etter Fures før-

ste oppgjør med Dahl i boken *Kampen mot glemselen*.

Fokusering på nazismen

Leder for seminaret, Ole Jørgen Benedictow, er også professor i historie. Han forteller om hensikten med seminaret.

– For det første vil vi i et faglig forum se nærmere på David Irving og de høyreekstremerne historikernes tilnærming til nazismens historie, som altfor mange historikere har forholdt seg likegyldig til. For det andre vil vi reise spørsmålet om hvorfor vi har vært så ensidig opptatt av Hitlers og nazismens forbrytelser, til

tross for at det i dag faglig er helt klart at kommunismen i Sovjetunionen har krevd flere ofre enn nazismen i Tyskland.

Ole Jørgen Benedictow har historisk demografi som spesialområde. Han viser til historisk

– I humanismen er mennesket alle tings målestokk. I vårt århundre har ideologier og deres idealsamfunn vært alle tings målestokk.

Ole Jørgen Benedictow, historiker

keres undersøkelser av folketellinger og annet materiale fra Sovjetunionen som viser at minst 25 til 30 millioner mennesker er blitt drept der.

– Alene ofrene under den av myndighetene bevisst frembrakte hungersnøden i Ukraina på begynnelsen av 30-tallet krevde omkring fem millioner menneskeliv, altså like mange

som det omkom jøder i konsentrasjonsleirene i Nazi-Tyskland. I tillegg kommer ofrene for terror og fangeleirene, som er i størrelsesorden 15 millioner mennesker i årene 1930-54.

– Kommunismens og revolusjonens menneskelige omkostninger har med andre ord vært enorme. Det er bakgrunnen for at vi vil diskutere hvorfor vi, og da mener jeg også historikere, har vært mye mer interessert i folkemordet på jødene i Nazi-Tyskland enn myrderiene i Sovjetunionen.

Humanismens sammenbrudd?

Benedictow mener at dette problemet har kommet frem i debatten mellom Fure og Dahl.

– Fure har på eksemplarisk vis stilt spørsmål om ikke dette

gjenspeiler en svekkelse av de humanistiske verdier og sivilisatoriske standarder i Europa.

– Hva er de humanistiske verdier?

– I humanismen er mennesket alle tings målestokk. I vårt århundre har ideologier og deres idealsamfunn blitt alle tings målestokk. Det har ført til at man har måttet reise bort alle de millionene av mennesker som har stått i veien for ideologiene. Det er et klart brudd med humanismens grunnsyn, avslutter Benedictow.

Seminaret Jødetryddelsen under nazismen, historikere og Europas humanistiske arv arrangeres i dag. Sted: Universitetet i Oslo, 12. etg., Nils Henrik Abels hus, kl. 18.15-20.00.

I lyset fra sivilisatoriske sammenbrudd

Av MARIUS WULFSBERG

Odd-Bjørn Fure går til felts mot det han innenfor deler av historievitenskapen opplever som relativisering av folkemord. Hans Fredrik Dahl er en av skyteskivene.

– Du skal holde hovedforedraget i kveld. Hva vil du si?

– Jeg skriver på avslutningen nå, så det blir en rykende fersk gjennomgang av sivilisasjonsutvikling, sivilisasjonskriser og sivilisasjonssammenbrudd, med vekt på masseutryddelse og masseutryddelsespolitikk i Europa i det 20. århundre. Jeg vil komme inn på Balkan, men hovedvekten vil legges på en konsekvent sammenligning av utryddelsespolitikken under nasjonalsosialismen i Tyskland og under Sovjetkommunismen.

I lys av Balkan-krisen
– Er det behov for en slik sammenligning nå?

– Sivilisasjonskrisen på Balkan må føre til en annen type bevissthet om de nevnte problemene. Det er nødvendig å legge an et bredt og langsiktig perspektiv på sivilisasjonsforfall og -sammenbrudd.

– Er det ikke en fare for å relativisere folkemordene i Sovjetunionen og Nazi-Tyskland ved å begynne å sammenligne dem med hverandre?

– Nei slett ikke. Sammenligninger trenger ikke være relativiserende. Med relativisering menes at de nazistiske forbrytelser kommer i et mer forsonlig lys ved å mobilisere høye dødstall som følge av den stalinistiske terrorpolitikk.

Kommunismen og nazismen

– Sammenligninger fører utover til dyper erkjennelse. Først ved å sammenligne Sovjetkommunismens og Nazi-Tysklands forbrytelser, får man frem det unike ved dem, for eksempel at det ikke finnes paralleller til gasskamrene. Hvis man

ikke er interessert i å sammenligne Sovjetkommunismen og Nazi-Tyskland, har man ideologiske skylapper. Det finnes ingen vitenskapelig begrunnelse for å ikke gjøre det.

– Er det en tendens til en slik relativisering innen historievitenskapen i dag?

– Det finnes enkelte forskere innen den tyske historievitenskapen med Ernst Nolte i spissen som vil normalisere forholdet til nazismen ved å relativisere den. Nolte hevder også at sovjetisk utryddelsespolitikk er årsaken til den nazistiske. Dette har han ikke kunnet bevise empirisk.

– Også hos Hans Fredrik Dahl finnes det tendenser til en relativisering av de nazistiske forbrytelsene på bakgrunn av de antatt nye opplysninger om sovjetkommunismen.

Debatten i mediene?

– Ditt foredrag skal holdes på forskerseminaret. Er det et forsøk på å flytte debatten fra me-

– Også hos Hans Fredrik Dahl finnes det tendenser til en relativisering av de nazistiske forbrytelsene på bakgrunn av de antatt nye opplysninger om sovjetkommunismen, mener Odd-Bjørn Fure. Foto: Ola Sæther

diene til universitetet?

– Nei, dette er ikke et forsøk på flytte debatten inn bak universitetets murer. Deler av de-

batten må gå på universitetet, men dette er en debatt som i høyeste grad også bør foregå i mediene.

– Vi må nyfortolke historien!

Av MARIUS WULFSBERG

HANS Fredrik Dahl vil ikke relativisere folkemordene i Nazi-Tyskland og Sovjetunionen, men relaterer dem til hverandre. Selv om det fører til at Stalin og Hitler kommer i et nytt lys.

Hans Fredrik Dahl holdt kortene tett til brystet da Klassekampen ringte ham i går. Han ville ikke si noe nærmere om hva han ville ta opp i sitt motinnlegg i kveld.

– Jeg kommer til å skrive foredraget mandag formiddag og vet ikke med sikkerhet hva jeg skal si.

Under debatten med Fure de siste ukene, har Dahl blitt kritisert for å relativisere folkemordet på jødene under Nazi-Tyskland. Dette vil han ta opp på seminaret i dag.

– Jeg kommer til å berøre relativiserings problem i mitt

motinnlegg i morgen. Jeg relativiserer ikke folkemordene i Sovjetunionen eller Nazi-Tyskland, men relaterer dem til hverandre. Og det er på sin plass.

– I Klassekampen i dag sammenligner Fure deg med historikere som Ernst Nolte, som ifølge Fure relativiserer og forsøker å normalisere forholdet til nazistenes forbrytelser ved å sammenligne dem med folkemordene i Sovjetunionen. Hva sier du til en slik sammenligning?

– Jeg er svært smigret av å sammenlignes med Nolte, som er en av de fremste historikerne i dag. Men det er ikke snakk om å relativisere folkemordene. Etter Sovjetunionens fall er det nødvendig å utvikle vår historieforståelse og nyfortolke historien. Hitler kommer i et nytt lys etter at muren forsvant, avslutter Dahl.

STIPEND

DEN afghanske flyktninginneaktivisten Maryam ble tildelt Den norske forfatterforenings stipend fremmedspråklige forfatter som er bosatt i Norge. NRK Dagsnytt.

Azimi er kjent for sin for torturerte og lidende verden over. Stipendet er 50.000 kroner.

KÅRE HOLT EF

EN av etterkrigstidens norske forfattere, Kåre døde natt til lørdag, 80 år gammel. Han skrev skuespill og rundt 40 bøker som satt til 14 språk.

Kåre Holt ble født i Vestfold 27. oktober 1914 hadde bare sju års folk opplevde arbeidsledighet åra på kroppen. Selv ha sagt at han ble forfatter ikke var annet å ta seg i beidsløshetsårene og fortellertrang var sterk.

BEKYMNING

BRITISKE myndigheter kymret over Nigerias b om å anklage nobelpris

Soyinka

en dom om høyforræd medføre dødsstraff. Ni siktede er i eksil.

– Borgerrettskjemp. Soro-Wiwa og hans nå ble henrettet etter en juridisk prosess. Lond gjort det klart for niger myndigheter på høyest en slik rettsbehandling dømt av det internasjonale funn, sier en talsmann britiske utenriksdepart

VASARELY ER

DEN ungarsk-født fr leren Victor Vasarely d dag kveld i Paris, 90 år.

Vasarely var kjent s ledeme for pop art-ku Han var en pioner i me sten der streker og ge figurer gir inntrykk av Han hadde vært i kom dager, og døde av pro

NY LEDER

LYRIKEREN Inger E Hansen ble søndag va leder i Den norske Fo ening.

Forfatterforeningen årsmøte på Voksenåse konferansehotell i Osl Inger Elisabeth Hansc Thorvald Steen, so det Forfatterforening Kamp mot forgubbing ningen og mot uheldi ninger i bokbransjen i for den nye fagforening Inger Elisabeth Hansc hatt sentrale verv i Fo ningen i sju år, det si nestleder.

– Hitler kommer i et nytt lys etter at muren forsvant, mener Hans Fredrik Dahl, historiker.

Foto: Håvard Houen